

Geachte voorzitter, premier Rutte, minister Harbers, minister Staghouwer, minister van der Wal en alle verdere aanwezigen,

Wat Agractie Nederland betreft zijn we het punt van boosheid voorbij.

We zijn het punt van excuses voorbij. We verwachten nu daden.

De afgelopen maanden hebben we onze punten meer dan duidelijk gemaakt, daarover gesproken met de premier, voorzitter Remkes en vele anderen. Nu is het tijd voor politieke keuzes. Het is tijd om te kiezen of u richting de toekomst wilt mét de boeren, of in de verhardende patstelling wilt blijven tégen de boeren en een groeiend deel van de samenleving.

Dit systeem en deze ingeslagen route loopt dood in een moeras. Je kan met alle geweld rechtdoor dwars door het moeras willen gaan, maar soms is het verstandig... Soms is het doelmatiger om even een eindje terug te gaan en om het moeras heen te gaan....

En dat kan! Mét ruimte voor boeren, bouw en ontwikkeling, goede en realistische natuur. We zullen allemaal wat moeten inschikken en de weg naar steeds meer duurzaamheid, waarom we bekend staan, moeten voortzetten.

Daarvoor moet wel wat gebeuren. Dat vereist politieke lef en daadkrachtige sturing van de ambtenarij.

Ik ga u op beknopte wijze de route schetsen waarop Nederland van het slot kan, op relatief korte termijn. Een uitgewerkte versie doen wij u binnen 1 week toekomen, en wij verzoeken u voorzitter, zowel deze beknopte toelichting als de uitgebreide versie beide integraal op te nemen in uw rapportage. <bevestiging>

We beginnen bij de basis. Natuur. De Staat van Instandhouding van de natuur moet centraal staan. Alle drukfactoren op deze natuur moeten in kaart worden gebracht, een nulmeting, bodemanalyses, en een gedegen herstel- en beheersplan die waar nodig weerslag krijgt in het ruimtelijke spoor, conform de bepalingen in de Europese Habitatrichtlijn. Per gebied en per habitat. Niet door professoren of autoriteiten, maar gewoon in de gebieden door de boswachter, de waterschapper, de boer en de ecoloog. Mensen van de praktijk. En natuurlijk is het goed dat de heren wetenschappers ook hoog over meekijken.

Stikstof kan één van de drukfactoren op de gebieden zijn. En iedere kilo stikstof die de lucht in gaat kunnen we niet benutten voor onze gewassen. We moeten de autonome daling breed herdefiniëren, registreren en borgen. En dat kan met behulp van eerdere handreikingen die aan het ministerie zijn gedaan. Dit geldt zowel voor de agrarische sector als de andere sectoren. Wat snel ruimte kan scheppen is met goede vrijwillige regelingen natuurlijke stoppers hun bedrijf laten beëindigen zodat er tevens meer ruimte ontstaat voor boeren die wel door willen. In de intensieve gebieden loopt het aantal natuurlijke stoppers op tot 50% binnen 10 jaar. Dit geeft enorme kansen, maar vergt wel maatwerk in de uitvoering. Daarover denken we graag met u mee.

Dan de vergunningverlening. Wist u dat het vergunningenstelsel ingevoerd is als extra slot op de deur en dat NL daar tamelijk uniek is? En dat dit eigenlijk een omzeiling is van het nazorg- en monitoringsprincipe dat in de wet (artikel 2.2 Wnb) en de Habitatrichtlijn is ingebouwd? Door gebieds-specifieke drempelwaardes in combinatie met een correcte uitvoering van het nazorg- en monitoringsprincipe kan de vergunningverlening op gang blijven. Waar de drukfactor stikstof gering is kan dit relatief eenvoudig, waar de drukfactor stikstof groter is, is gebieds-specifiek maatwerk nodig. In de uitgebreide versie wordt dit nader uitgewerkt.

Het uitwisselen van ammoniak en stikstof, NH₃ en NO_x, is wetenschappelijk en ecologisch onhoudbaar. In rapport Remkes van 2 jaar geleden stond al dat het hier om twee verschillende chemische stoffen gaat die niet uitwisselbaar zijn. Binnenkort zullen dan ook de eerste procedures tegen deze uitwisseling starten. De opgave voor andere sectoren om hun eigen autonome daling te realiseren neemt hierdoor sterk toe.

Met betrekking tot de legalisatie van de melders is al te lang gedweept. Als direct, zoals door de landbouw voorgesteld, direct was gestart met de registratie van autonome daling en natuurlijke stoppers had al een fors deel van de pas melders kunnen worden gelegaliseerd. Dit kan alsnog met terugwerkende kracht. Ook kan zo de vergunningverlening voor bouw op gang blijven. U heeft herhaaldelijk toegezegd dat het uw verantwoordelijkheid is dat deze bedrijven worden gelegaliseerd. Welke garantie gaat u geven dat er geen handhaving of gedwongen krimp plaatsvindt zoals nu in Overijssel gebeurt? Actie is nu vereist!

De Ecologische Auroriteit, toch maar even dat woord, zal een belangrijke rol vervullen in het managen, monitoren, bewaken en evalueren van de processen. In het voorkomen dat de doelstelling wordt vergroot, het borgen van de autonome dalingen, het nakomen van de fysieke instandhoudingsverplichtingen in de gebieden, maar ook in het voorkomen van niet realistische doelstellingen. Deze dienst dient in balans te zijn, en niet te worden gedreven door

bepaalde wetenschappelijke of maatschappelijke stromingen waardoor we opnieuw in een juridisch fuik zwemmen. Dit vergt pragmatisch boerenverstand en een nauwkeurige bestuurlijke controle. Het vergt ook het doelmatig aanpassen van wetten danwel aanvullende wetgeving.

Het spreekt vanzelf dat we de Kritische Depositie Waarde, als strikt juridische waarde die niets zegt over de werkelijke staat van de natuur, het rekenmodel dat niet kan worden gevalideerd door metingen en dat door nieuwe wetenschappelijke inzichten over de verspreiding van stikstof onder vuur staat, niet meer nodig hebben. Het gaat in de nieuwe situatie immers om de werkelijke staat van de natuur.

Het spreekt eveneens vanzelf dat we gaan bouwen aan vertrouwen en gedeelde natuurwaarden. Daarvoor nemen we voldoende tijd, er is immers al teveel tijd verloren met tegenover elkaar staan. En dreigen met gedwongen opkoop, dat gaan we vanuit een situatie waarin we werken aan herstel van vertrouwen natuurlijk niet doen. Want excuses zijn mooi, maar daar horen daden bij!

Bedankt voor uw aandacht.